

Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda
Mükemmellik Arayışı Dergisi (UENAMAD)
International Journal of the Pursuit of Excellence
Qualitative Research in Education (IJPEQE)

<http://www.uenamad.elayayincilik.com/>

**Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) Okul Öncesi Eğitim Programının,
Program Öğeleri Açısından İncelenmesi¹**

Şeyma TAŞ,² Şener ŞENTÜRK,³ Fadıl ŞİRAZ⁴

Öz

Bu araştırmada, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında geliştirilen 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı ile 2013 Okul öncesi eğitim programı, programların ana unsurları olan; hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve ölçme-değerlendirme öğeleri bakımından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu araştırma nitel yöntemlerden durum araştırması ile desenlenerek, 2013 ve 2024 Okul Öncesi Eğitim Programları doküman analiz yöntemi ile incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Milli Eğitim Bakanlığı'nın resmi web sitesinde yer alan okul öncesi eğitim programlarına ait dokümanlar oluşturmuştur. Verilerin toplanması için araştırmacılar tarafından geliştirilen "Veri Toplama Formu" kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları, betimsel analiz yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırma bulguları, yapısal faktörler açısından 2024 Okul öncesi öğretim programının, 2013 programına kıyasla daha kapsamlı bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. 2024 programında bireyselleştirilmiş eğitim yerine farklılaştırma ve zenginleştirme stratejilerine odaklanıldığı belirlenmiştir. Hedef kazanımlar ve içerik açısından, 2024 programının öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri, 2013 programının ise kazanımlar ve göstergeler olarak adlandırıldığı görülmüştür. Öğrenme-öğretme süreçleri açısından, 2024 programında okul dışı öğrenme etkinlikleri ve aile-toplum katılımı gibi yeni unsurlara yer verildiği ve bu süreçlerin ayrıntılı bir şekilde ele alındığı tespit edilmiştir. Ölçme ve değerlendirme yöntemleri bakımından, 2024 programının beceri tabanlı ve yapıcı geri bildirimlere odaklanan bir yaklaşım benimsediği, 2013 programına kıyasla daha çeşitli ve kapsamlı araçlara yer verdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye yüzyılı maarif modeli, okul öncesi eğitim, öğretim programı, program karşılaştırma.

**Provincial Organization Administrators of the Ministry of National Education: A
Qualitative Study on Directors of National Education¹**

Abstract

In this study, the 2024 Preschool Curriculum and the 2013 Preschool Curriculum, which were developed within the scope of the Turkish Century Education Model, were examined comparatively in terms of the main elements of the programs; objectives, content, learning-teaching processes and assessment-evaluation methods. This research was designed with a case study from qualitative methods, and the 2013 and 2024 Pre-School Education Programs were examined using the document analysis method. The study group of the research consisted of the documents of the preschool education programs on the official website of the Ministry of National Education. The "Data Collection Form" developed by the researcher was used to collect the data. The results of the study were obtained through descriptive analysis. The findings of the study show that the 2024 preschool curriculum has a more comprehensive structure in terms of structural factors compared to the 2013 curriculum. The 2024 curriculum focuses on differentiation and enrichment strategies instead of individualized education. In terms of

¹ Saraybosna/Bosna Hersek'te 24-25.10.2024 tarihinde 6. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Bildiri olarak sunulmuştur.

² Sorumlu Yazar: Yüksek Lisans Öğr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, seymatass@gmail.com, 0009-0005-3776-7103

³ Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, sener.senturk@omu.edu.tr, 0000-0002-0672-7820

⁴ Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, fadil.siraz@omu.edu.tr, 0000-0002-5478-7529

target outcomes and content, it was observed that the 2024 program was named as learning outcomes and sub-learning outcomes, while the 2013 program was named as outcomes and indicators; there was a difference in terms of these names. In terms of learning-teaching processes, it was determined that new elements such as out-of-school learning activities and family-community participation were included in the 2024 program and these processes were discussed in detail. In terms of assessment and evaluation methods, it was determined that the 2024 program adopted a skills-based approach focusing on constructive feedback and included more diverse and comprehensive tools compared to the 2013 program.

Keywords: Preschool education, curriculum, Turkey century education model, program comparison

Makale Geçmişi

Geliş: 30.09.2024

Kabul: 26.12.2024

Yayın: 31.12.2024

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Önerilen Atf

Taş, Ş., Şentürk, Ş. & Şiraz, F. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) Okul Öncesi Eğitim Programının, Program Öğeleri Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi (UENAMAD)*, 3(2), 85-99.

Giriş

Günümüzde eğitim dünyasında yaşanan değişimler, bilim ve teknolojiadaki ilerlemelerle yakından ilişkilidir. Eğitim sistemleri, bu değişimlere ayak uydurmak ve geleceğin ihtiyaçlarını karşılamak üzere programlarını güncellemekte ve yeniden yapılandırmaktadır. Ancak, eğitim sistemlerinde yapılan değişiklikler, programların içeriği ve uygulama süreçleriyle bütünleştiğinde anlam kazanmaktadır (Gözütok, 2003). Bir eğitim programının temel öğeleri; hedefler, içerik, öğrenme deneyimleri ve ölçme-değerlendirmeden oluşur. Her ülke, kendi eğitim gereksinimlerine uygun olarak programlarını şekillendirir ve geliştirir. Bu temel bileşenler arasındaki etkileşimler dikkate alındığında, program tasarımları farklı yaklaşımlar ortaya koymaktadır (Demirel, 2007). Bu bağlamda, eğitim programlarının tasarımı ve uygulanması, ülkenin ihtiyaçlarına göre şekillenirken, bu süreçte sıklıkla karıştırılan eğitim programı ve öğretim programı kavramlarının doğru anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Genellikle birbirleriyle karıştırılan ve sıklıkla birbirinin yerine kullanılan eğitim programı ve öğretim programı kavramları aslında farklı anlamlara sahiptir (Gürbüz, 2019). Eğitim programı, öğrencinin okul içi ve dışı planlanmış etkinlikler yoluyla edindiği öğrenme deneyimlerinin düzenlenmesi olarak tanımlanırken, öğretim programı ise programların planlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve bu değerlendirme sonuçlarına göre yeniden düzenlenmesi süreci olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2020).

Bu farklılıkların net bir şekilde anlaşılması, eğitim programları üzerine yapılan karşılaştırma çalışmalarının önemini daha da artırmaktadır. Eğitim programlarının önemi ve bu programların doğru anlaşılması, özellikle son 10 yılda yapılan program karşılaştırma çalışmalarında daha da belirgin hale gelmiştir (Serdaroğlu ve Bekir, 2024). Bu tür çalışmalar, eğitim programlarının farklı dönemlerde nasıl evrildiğini ve bu evrimin eğitim sistemi üzerindeki etkilerini incelemektedir. Özellikle program öğeleri çerçevesinde yapılan karşılaştırmalar, hedefler, içerik, öğrenme deneyimleri ve ölçme-değerlendirme gibi temel bileşenlerin nasıl değiştiğini ve bu değişimlerin eğitim çıktıları üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır (Demirel, 1992). Aynı zamanda, geçmişten bugüne yürütülen program geliştirme çalışmaları, öğretim programlarının evrimini ve eğitim anlayışımızın tarihsel gelişimini anlamada önemli bir kaynak sunmaktadır. Bu bağlamda, Cumhuriyet sonrası Türkiye’de eğitim, toplumsal gelişimin bir aracı olarak kabul edilmiştir ve eğitim programları, eğitim sisteminin iyileştirilmesinde kilit rol oynamaktadır (Ulubey ve Aykaç, 2005). Ancak, her ne kadar program geliştirme çabaları eğitim çıktılarının iyileştirilmesini amaçlasa da, tarihsel süreçte program geliştirme ve uygulama aşamalarında bazı aksaklıkların yaşandığı görülmektedir (Çobanoğlu ve Yıldırım, 2021). Özellikle bu aksaklıkların fark edilmesi, Cumhuriyet döneminde yürütülen kapsamlı program geliştirme çalışmalarının ne kadar önemli olduğunu ve Türkiye’nin bu alandaki deneyimini gözler önüne sermektedir (Gürol ve diğerleri, 2015).

Buradan hareketle, günümüzde yapılan program değişiklikleri, öğretim programlarının evrimini anlamaya yönelik çabalara katkı sağlarken, program karşılaştırma çalışmaları bu gelişimin izlerini daha net bir şekilde ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, eğitim programlarının tasarımı ve uygulanması, bir ülkenin eğitim politikalarının başarısını doğrudan etkileyen kritik bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Kırkç, 2022). Eğitim sistemleri, değişen dünya koşullarına uyum sağlamak ve geleceğin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sürekli olarak yeniden yapılandırılmakta ve

güncellenmektedir (Çolakoğlu ve Gökben, 2017). Bu süreçte, program geliştirme çalışmaları sadece geçmişin bir değerlendirmesi değil, aynı zamanda geleceğe yönelik stratejik bir yön belirleme aracı olarak görülmektedir (Çelebi ve Kazancı, 2021).

Problem Durumu

Eğitim programlarının etkili bir şekilde değerlendirilmesi, eğitim politikalarının ve uygulamalarının geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Her ülke, eğitim gereksinimlerine uygun şekilde programlarını oluşturmakta ve yenilemektedir. Program tasarımlarının, bu temel bileşenler arasındaki ilişkileri dikkate alarak çeşitli yaklaşımlarla gerçekleştirilmesi önemlidir (Demirel, 2007). Eğitimin en temel basamağı olan okul öncesi eğitimin başarılı olması için, programın çocukların gelişim düzeylerine ve özelliklerine uygun olarak hazırlanması gerekmektedir. Buradan hareketle Türkiye’de 2013 yılından beri uygulanan okul öncesi eğitim programı yerine Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) çerçevesinde geliştirilerek 2024 okul öncesi eğitim programı yürürlüğe konulmuştur. Bu yeni modelin, önceki programlara kıyasla daha kapsamlı ve çok boyutlu bir yaklaşım sunduğu öne sürülmektedir. Ancak, bu yeniliklerin ve değişimlerin eğitim süreçlerine ve sonuçlarına etkisinin bilimsel olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Buradan hareketle alan yazın incelendiğinde, program öğelerine ilişkin TYMM’nin programın öğeleri açısından karşılaştıran çalışmalara rastlanmamıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının programın temel öğeleri çerçevesinde incelenerek karşılaştırılmasıdır. Araştırmanın temel amacına yönelik aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır;

Alt Amaçlar. Araştırma temel amacına ulaşmak için aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- 1- 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının yapısal bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?
- 2- 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının hedef ögesi bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?
- 3- 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının içerik ögesi bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?
- 4- 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının öğrenme ve öğretme süreci bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?
- 5- 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının ölçme-değerlendirme süreci bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yeni yayınlanan 2024 okul öncesi öğretim programının yapısal özelliklerini inceleyerek, TYMM çerçevesinde literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Yeni bir program olması nedeniyle, literatürde bu programın öğeleri açısından detaylı bir incelemeye rastlanmamaktadır. Bu durum, çalışmanın önemini ve gerekliliğini artırmaktadır. Bu araştırma aynı zamanda, 2024 okul öncesi eğitim programının revizyonu ve son güncellemelerinin ardından gerçekleştirilmiştir. Bu açıdan programlarının yapısal öğeler açısından karşılaştırılması, benzerlikler ve farklılıkların belirlenmesi açısından değerli veriler sunabilir. Ayrıca, TYMM çalışmalarının değerlendirilmesi, eğitim politikalarının geliştirilmesine ve uygulamalara katkı sağlayacak önemli bulgular ortaya koyabilir. Bu araştırma, TYMM’nin okul öncesi eğitimdeki yansımalarını anlamak ve gelecekte yapılacak düzenlemeler için yol gösterici olmak açısından önemli bir temel oluşturacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi desenine dayanmaktadır. Doküman analizi, geçmişte oluşturulmuş belgelerden elde edilen bilgilerin belirli bir çerçevede doğrultusunda incelenmesini sağlayan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada, 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının karşılaştırılması amacıyla doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, eğitim programlarının detaylı bir şekilde incelenmesine olanak tanıyarak, araştırma sorularının derinlemesine yanıtlanmasını amaçlamaktadır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Milli Eğitim Bakanlığı'nın resmi web sitesinde yer alan 2013 ve okul öncesi eğitim programı ile TYMM dokümanları oluşturmaktadır (MEB, 2013; MEB, 2024). Ayrıca, okul öncesi eğitim alanına yönelik program kitapları ve ilgili yazılı materyaller, güncel internet kaynaklarından elde edilerek çalışma grubuna dahil edilmiştir. Bu dokümanlar, okul öncesi eğitim programlarının yapısal özellikleri ve içeriklerinin karşılaştırılması amacıyla seçilmiş ve doküman analizi yapılmıştır. Doküman analizi, mevcut belgelerin sistematik bir şekilde incelenerek analiz edilmesini sağlayan bir nitel araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Milli Eğitim Bakanlığı'nın okul öncesi öğretim programları gibi yazılı materyallerin arşivden alınıp sistematik bir şekilde benzerlikler ile farklılıkların belirlenmesi amacıyla doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir.

Veri Toplama Aracı/Araçları

Araştırmada, verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen "Veri toplama formu" kullanılmıştır. Bu form, eğitim programları ve öğretim anabilim dalında görev yapan bir uzmanın görüşü alınarak hazırlanmış, uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak son hali verilmiştir. Veri toplama formu, incelenen dokümanlardan verilerin sistematik bir şekilde elde edilmesini sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Bu veri toplama aracı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın resmi web sitesinde yer alan 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programları incelenmiştir. Ayrıca, okul öncesi eğitim alanına yönelik program kitapları ve ilgili diğer kaynaklara güncel internet kaynaklarından ulaşılmıştır. Bu süreçte elde edilen veriler, veri toplama formu aracılığıyla sistematik bir şekilde toplanarak analiz edilmiştir. Veri toplama formu, EK1 olarak sunulmuştur.

Bu araştırmada, Yıldırım ve diğerleri (2013) tarafından belirtilen doküman incelemesi sürecine dayanan beş aşamalı bir yöntem takip edilmiştir. Bu aşamalar, araştırmanın sistematik ve metodolojik bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla uygulanmıştır. Bu beş aşama, doküman incelemesi yöntemiyle toplanan verilerin güvenilirliğini ve geçerliliğini sağlamak amacıyla aşağıda yer verildiği şekilde uygulanmıştır.

- 1- *Dokümanlara Ulaşma*: Araştırma konusu belirlendikten sonra, Okul Öncesi Eğitim Programı dokümanları (MEB, 2013 ve 2024) temin edilmiştir.
- 2- *Özgünlüğü Kontrol Etme*: Elde edilen dokümanlar, Milli Eğitim Bakanlığı'nın resmi web sitesinden sağlandığı için, orijinallikleri konusunda güvenilir kabul edilmiştir.
- 3- *Dokümanları Anlama*: Dokümanların özgünlüğü teyit edildikten sonra, her iki programın gelişim alanları, kazanımları ve göstergeleri yapısal ve içerik açısından detaylı bir şekilde incelenmiştir.
- 4- *Veriyi Analiz Etme*: Elde edilen veriler doğrultusunda, programların temel öğeleri belirlenmiş; programların yapısı, genel amaçları, kazanımları, içerikleri, eğitim durumları, ölçme-değerlendirme ve ek program kategorileri oluşturulmuştur. Karşılaştırma sürecinin etkililiğini artırmak amacıyla, 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının kazanımları alanlarına göre ayrıştırılarak düzenlenmiştir.
- 5- *Veriyi Kullanma*: MEB 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının karşılaştırma sürecinde oluşturulan tablolar, uygulayıcılara sunulmuş ve yorumlama sürecinde olası yanlış aktarımlar olup olmadığı kontrol edilmiştir.

Bu beş aşama, doküman incelemesi yöntemiyle toplanan verilerin güvenilirliğini ve geçerliliğini sağlamak amacıyla titizlikle uygulanmıştır. Son aşamada, MEB 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının karşılaştırılması sonucunda oluşturulan tablolar, uygulayıcılarla paylaşılmış ve yorumlama sürecinde olası yanlış aktarımlar titizlikle kontrol edilmiştir. Bu sayede, araştırmanın metodolojik bütünlüğü korunarak, elde edilen verilerin doğruluğu ve güvenilirliği sağlanmıştır.

Araştırma Süreci

Bu araştırma 2024 yılı TYMM uygulamaya konulduktan sonra çalışma grubu dokümanlarının MEB web sayfasından temin edilmesiyle başlatılmış, Veri Toplama Formu kapsamında programlar incelenmiştir. Öncelikle programların yapısal yönü ele alınmış ve karşılaştırılmış, benzer ve farklılıklar ortaya çıkarılmıştır. Daha sonra programlar dört temel öge (hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme öğeleri) çerçevesinde karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırmalar eğitim programları ve öğretim alan uzmanlarının görüşleri ile şekillendirilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda elde edilen veriler raporlaştırılarak bulgular olarak sunulmuş ve araştırma tamamlanmıştır. Bu araştırma Etik Kurul kararı (EK2) çerçevesinde tamamlanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada verilerin analizi için betimsel analiz yöntemi tercih edilmiştir. Betimsel analiz, verilerin belirli temalar doğrultusunda düzenlenip yorumlanmasını sağlayan bir yöntemdir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2015). Araştırmada kullanılan temalar, programların ana bileşenleri olan hedefler, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme gibi ögelere dayanmaktadır. Bu temalar, Veri Toplama Formunda ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Betimsel analiz süreci, 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının yapısal özelliklerini incelemeyi ve bu programlar arasındaki temel benzerlikleri ve farklılıkları net bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu analiz sonuçları, programların yapısal bileşenleri ile uyumlu olarak belirlenmiş ve analizler gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Bu araştırma bulguları 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının karşılaştırmalarından oluşmaktadır. Bulgular araştırma kapsamında yanıt aranan sorular çerçevesinde sunulmaktadır.

2013 ve 2024 (TYMM) Okul Öncesi Eğitim Programlarının Yapısal Faktörler Açısından Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının yapısal faktörler açısından karşılaştırılmasına yönelik elde edilen bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

2013 ve 2024 Okul Öncesi Eğitim Programlarının Yapısal Faktörler Açısından Karşılaştırılması

Yapısal İnceleme Boyutu	2013	2024 (TYMM)
Programın Adı	Okul Öncesi Eğitim Programı	Okul Öncesi Eğitim Programı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli
Yayın tarihi	09/09/2013	27/05/2024
Uygulamaya başlama	2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı	2024-2025 Eğitim Öğretim Yılı
Sayfa sayısı	89	354
Temele alınan yaklaşım	Gelişimsel, sarmal ve eklektik	Beceri Temelli
Programın felsefesi	Gelişimsel yaklaşım	Ruh ve beden bütünlüğü
Programın perspektifi	Gelişimsel perspektif	Bütüncül ve çok boyutlu
Değerler (sayı)	4	20
Programda yer alan kazanım ve öğrenme çıktısı	63 kazanım	93 Öğrenme Çıktısı
Bireysel farklılıklar	Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)	Farklılaştırma- Zenginleştirme- Destekleme

Tablo 1’e göre, 2013 yılında yayınlanan “Okul Öncesi Eğitim Programı” gelişimsel, sarmal ve eklektik bir yaklaşıma sahipken, 2024’te yayınlanan “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli - Okul Öncesi Eğitim Programı” beceri temelli bir yaklaşımı benimsemiştir. 2013 programı gelişimsel perspektife ve 4 temel değere odaklanırken, 2024 programı bütüncül, çok boyutlu bir perspektifle 20 değer üzerine inşa edilmiştir. Sayfa sayısında belirgin bir artışla (354 sayfa), 2024 programı, bireyselleştirilmiş eğitimden farklılaştırma, zenginleştirme ve destekleme odaklı bir yapıya geçmiştir. Program felsefesi olarak, 2013’te gelişimsel yaklaşım vurgulanırken, 2024’te “Ruh ve Beden Bütünlüğü” ve “Erdem – Değer – Eylem Modeli” ön plana çıkmaktadır. Bu değişiklikler, 2024 programının daha kapsamlı, değer ve beceri odaklı bir eğitim anlayışı sunduğunu göstermektedir.

2013 ve 2024 Okul Öncesi Eğitim Programlarının Hedef, Kazanım ve Beceriler Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının hedef, kazanım ve beceri bakımından karşılaştırılmasından elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

2013 ve 2024 Okul Öncesi Eğitim Programlarının Hedef ve Kazanımlarının Karşılaştırılması

Hedef Ögesi	2013	2024 (TYMM)
İnceleme Boyutu		
Adlandırma	Kazanım- Gösterge	Öğrenme Çıktısı –Alt Öğrenme Çıktısı
Hedef cümle(leri) ifadeleri	Gözlemlenebilir ve ölçülebilir özelliklere sahip olacak şekilde belirlenmiştir.	Gözlemlenebilir ve ölçülebilir özelliklere sahip olacak şekilde belirlenmiştir.
Genel amaç	4	5 2013 programında yer alan 4 genel amaçla birlikte farklı olarak şu kısım eklenmiştir; “Toplumsal hayata uyum sağlamalarını desteklemek”
Özel amaç	18	26
Özel amaç farkları	Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır. 2- Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı; ona öz denetim kazandırmalıdır. 3- Çocukların hayal güçleri, yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir. 4- Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir. 5- Okul öncesi eğitim kurumlarında demokratik bir ortamın oluşturulması önemlidir.	1-Beceriler milli ve manevi değerlerle ilişkilendirilmelidir. 2-Çocukların bilgiyi davranışa dönüştürebilmeleri için okuryazarlık becerileri ile ilgili farkındalık kazandırılmalıdır. 3-Alan becerilerinin kazandırılmasında eğilimler önemlidir. 4-Alan becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileriyle ilişkilendirilerek ele alınmalıdır. 5-Kapsayıcı eğitimin ilkeleri göz önünde bulundurularak çocukların gelişim özellikleri ve beceri düzeylerine göre eğitim süreçleri farklılaştırılmalıdır. 6-Eğitim ortamlarının ve süreçlerinin tasarlanmasında güncel, teknolojik ve bilimsel bilgilerden yararlanılmalıdır. 7-Sınıf içi ve sınıf dışı öğrenme ortamları çocukların beceri edinimini destekleyecek şekilde düzenlenmelidir. 8-Çocuğun gelişimini ve sağlıklı yaşamını desteklemek amacıyla açık havanın bir öğrenme ortamı olarak kullanılması sağlanmalıdır. 9-Değerlendirme sonuçları çocukların beceri ediniminin desteklenmesi, programın geliştirilmesi ve öğretmenin mesleki gelişiminin sağlanması amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır. 10-Etkinlikler; aile ve çevrenin özellikleri dikkate alınarak tasarlanmalı, aileler için maddi ve manevi açıdan desteklenebilir olmalıdır.
Kazanım/Gösterge/ Öğrenme Çıktısı/ Süreç Bileşenleri	Bilişsel Gelişim: 21 kazanım, 65 gösterge Dil Gelişim: 12 kazanım, 49 gösterge Sosyal- Duygusal Gelişim: 17 kazanım- 49 gösterge Motor Gelişim: 5 kazanım- 46 gösterge Öz Bakım Becerileri: 6 kazanım- 14 gösterge	Türkçe Alanı: 13 Öğrenme çıktısı, 69 süreç bileşeni Matematik Alanı: 14 Öğrenme çıktısı, 49 süreç bileşeni Fen Alanı: 10 Öğrenme çıktısı, 48 süreç bileşeni Sosyal Alan: 22 Öğrenme çıktısı, 45 süreç bileşeni Hareket ve Sağlık Alanı: 14 Öğrenme çıktısı, 48 süreç bileşeni Sanat Alanı: 4 Öğrenme çıktısı, 25 süreç bileşeni Müzik Alanı: 16 Öğrenme çıktısı, 45 süreç bileşeni

Tablo 2'ye göre, 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programları hedef ögesi inceleme boyutunda karşılaştırıldığında, programların isimlendirme, genel amaçlar ve özel amaçlar açısından önemli farklılıklar gösterdiği görülmektedir. 2013 programı, "Kazanım-Gösterge" adlandırmasını kullanırken, 2024 programı "Öğrenme Çıktısı-süreç bileşeni" adlandırmasını benimsemiştir. Genel amaçlar açısından, 2024 programında "Toplumsal hayata uyum sağlamalarını desteklemek" gibi ek bir amaç eklenmiş, özel amaç sayısı ise 18'den 26'ya çıkarılmıştır. 2013 programında çocuğun mevcut bilgileri üzerinden öğrenme, öz denetim kazanma, hayal gücünü geliştirme gibi özel amaçlar yer alırken, 2024 programı milli ve manevi değerlerle ilişkilendirilmiş beceriler, sosyal-duygusal öğrenme ve açık havanın öğrenme ortamı olarak kullanılması gibi çağdaş eğitim yaklaşımlarını vurgulamaktadır. Bu farklılıklar, 2024 programının daha kapsamlı ve çok boyutlu bir yapı sunduğunu göstermektedir.

2013 ve 2024 Okul Öncesi Eğitim Programlarının İçeriklerinin Benzerlik ve Farklılıklarına İlişkin Bulgular

2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının içeriklerinin benzerlik ve farklılıklarına yönelik elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

2013 ve 2024 Okul Öncesi Eğitim Programlarının İçerik Açısından Benzerlik ve Farklılıklar Karşılaştırılması

İçerik Ögesi İnceleme Boyutu	2013	2024 (TYMM)
Gelişim Dönemleri	36-48 Ay 48 -60 Ay 60-72 Ay	36-48 Ay 48 -60 Ay 60-72 Ay
Gelişim Alanları /Alan Becerileri	Bilişsel Gelişim Alanı Dil Gelişim Alanı Sosyal Duygusal Gelişim Alanı Motor Gelişim Alanı Özbakım Becerileri	Türkçe Alan Becerileri Matematik Alan Becerileri Fen Alan Becerileri Sosyal Alan Becerileri Hareket ve Sağlık Alan Becerileri Sanat Alan Becerileri Müzik Alan Becerileri
Okuryazarlık Becerileri	Okuryazarlık becerileri ayrı bir kategori olarak verilmemiştir. Yalnızca erken okuryazarlık becerisine yer verilmektedir.	Bilgi okuryazarlığı Dijital okuryazarlık Görsel okuryazarlık Kültür okuryazarlığı Vatandaşlık okuryazarlığı Veri okuryazarlığı Sürdürülebilirlik okuryazarlığı
Değerler	Kültürel ve Evrensel Değerler Estetik Çevreye değer verme	Adalet Aile Bütünlüğü Çalışkanlık Dostluk Duyarlılık Dürüstlük Estetik Mahremiyet Merhamet Mütevazılık Özgürlük Sabır Saygı Sevgi Sorumluluk Tasarruf Temizlik Vatanseverlik Yardımseverlik

Tutumlar ve Eğilimler	Kendine Güven ve Özsaygı Olumlu Sosyal Etkileşim Sorumluluk Bilinci Estetik Değerlere Saygı Kurallara Uyum Çevre Bilinci Problem Çözme	Benlik Eğilimleri Merak Bağımsızlık Azim ve Kararlılık Kendine inanma (öz yeterlilik) Kendine güvenme (öz güven) Sosyal Eğilimler Empati Sorumluluk Girişkenlik Güven Oyun severlik Entelektüel Eğilimler Odaklanma Yaratıcılık Açık fikirlilik Analitik düşünme Merak ettiği soruları sorma Özgün düşünme 2013 Programında yer alan kavramlar değişmemiştir.
Kavramlar	Renk Geometrik Şekil Boyut Miktar Yön / Mekanda Konum Say / Sayma Duyu Duygu Zıt Zaman	

Tablo 3'e göre, 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının içeriklerinde hem benzerlikler hem de belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Her iki programda da kazanım ve öğrenme çıktılarının fiil ifadeleri geniş zaman kullanılarak verilmiş, gelişim dönemleri 36-72 ay arasında aynı şekilde ele alınmıştır. Gelişim alanları açısından 2013 programı bilişsel, dil, sosyal-duygusal, motor gelişim ve özbakım becerilerini kapsarken, 2024 programı bu alanları daha spesifik alt alanlara ayırarak Türkçe, matematik, fen, sosyal, hareket ve sağlık, sanat, müzik gibi alan becerilerini ön plana çıkarmıştır. Ayrıca, 2024 programında dijital, görsel, kültür, vatandaşlık, veri ve sürdürülebilirlik gibi çeşitli okuryazarlık becerileri eklenmiştir, bu durum 2024 programının daha modern ve kapsamlı bir okuryazarlık yaklaşımı benimsediğini göstermektedir. Değerler açısından, 2024 programı 2013'e kıyasla daha fazla sayıda ve daha çeşitli değerleri içermekte; tutumlar ve eğilimler boyutunda ise 2024 programı, bireysel ve entelektüel eğilimleri de kapsayarak, daha geniş bir davranış yelpazesi sunmaktadır. Kavramlar açısından her iki programda da benzerlik görülmekte, 2013 programında yer alan kavramlar 2024 programında da korunmuştur. Bu karşılaştırma, 2024 programının, çağın gereksinimlerine daha uygun ve genişletilmiş bir içerik sunduğunu ortaya koymaktadır.

2013 ve 2024 Okul Öncesi Eğitim Programlarında Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinin Benzerlik ve Farklılıklarına Yönelik Bulgular

2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarının öğrenme ve öğretme süreçlerinin benzerlik ve farklılıklarına yönelik elde edilen bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

1. 2013 ve 2024 Okul Öncesi Eğitim Programlarında Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinin Benzerlik ve Farklılık Açısından Karşılaştırılması (Hazırlık ve Planlama)

Öğrenme/Öğretme Süreci	2013	2024 (TYMM)
Öğesi İnceleme Boyutu		
Plan İsimleri	- Aylık Eğitim Planı - Günlük Eğitim Akışı	- Okul dışı öğrenme etkinliği planı* - Aylık eğitim planı - Günlük plan*
Plan Alt Bölümleri	1. Aylık eğitim planı - Kazanımlar ve göstergeleri - Kavramlar - Belirli gün ve haftalar - Alan gezileri - Aile katılımı - Değerlendirme 2. Günlük Eğitim Akışı - Kazanımlar ve göstergeleri - Materyaller - Sözcükler - Kavramlar - Öğrenme süreci - Aile katılımı - Uyarlama - Değerlendirme	1. Okul dışı öğrenme etkinliği planı* Gezi yapılan mekân Yaş grubu Süre Öğretmen Geziye eşlik edecek yetişkinler Taşıt bilgisi (araç tipi, plakası) Yol/güzergâh Kavramlar Materyaller Öğrenme çıktıları 2. Aylık plan - Alan becerileri* Kavramsal beceriler* Eğilimler* Programlar arası bileşenler* (Sosyal-duygusal öğrenme becerileri, Değerler, Okuryazarlık becerileri) Öğrenme çıktıları ve alt öğrenme çıktıları* İçerik çerçevesi* (kavramlar) Öğrenme kanıtları* (değerlendirme) Öğrenme-öğretme yaşantıları* (öğrenme-öğretme, uygulamalar) Farklılaştırma* (zenginleştirme, destekleme) Aile/toplum katılımı* Öğretmen yansımaları* 3. Günlük Plan* Alan adı Yaş grubu Alan becerileri* Kavramsal beceriler* Eğilimler* Programlar arası bileşenler* (sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri) Öğrenme çıktıları* İçerik çerçevesi* (kavramlar, sözcükler, materyaller, eğitim-öğrenme ortamları) Öğrenme-öğretme uygulamaları* (güne başlama zamanı, öğrenme merkezlerinde oyun, beslenme, toplanma, temizlik, etkinlikler, değerlendirme) Farklılaştırma* (zenginleştirme, destekleme) Aile-toplum katılımı* (aile katılımı, toplum katılımı)
Ölçme ve Değerlendirme	- Çocukların değerlendirilmesi - Programın değerlendirilmesi - Öğretmenin kendini değerlendirmesi	- Çocuklar yönünden değerlendirme - Program yönünden değerlendirme - Öğretmen yönünden değerlendirme
Diğer Plan Kavramları	- Tam günlük eğitim akışı - Yarım günlük eğitim akışı	- Tam günlük eğitim akışı - Yarım günlük eğitim akışı

Dipnot: “ (*), 2024 programında yer alan yeni eklemeler ve farkları belirtmektedir.”

Tablo 4'e göre, 2013 ve 2024 okul öncesi eğitim programları arasındaki öğrenme-öğretme süreci ögesi inceleme boyutunda belirgin benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır. Her iki programda da planlama sürecinde benzer yapıların korunduğu görülse de, 2024 programı, okul dışı öğrenme etkinliklerine özel bir vurgu yaparak bu alanı önemli bir yenilik olarak eklemiştir. Bu yeni plan türü, gezilerin detaylı bir şekilde planlanmasını gerektirirken, alan becerileri, kavramsal beceriler, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerileri gibi programlar arası bileşenleri içermektedir. Ayrıca, 2024 programında öğrenme kanıtları, farklılaştırma, zenginleştirme ve destekleme gibi öğelere daha fazla vurgu yapılmaktadır. Bu unsurlar, 2024 programının daha esnek ve bireyselleştirilmiş bir yapı sunduğunu, öğrencilerin farklı öğrenme ihtiyaçlarına daha etkin yanıt verecek şekilde tasarlandığını göstermektedir. Öğrenme ortamları açısından ise, 2024 programında erken okuryazarlık merkezi, matematik merkezi ve açık hava öğrenme merkezi gibi yeni ortamlar eklenmiş, böylece eğitim sürecinin daha zengin ve çeşitli mekanlarda gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Strateji, yöntem ve teknikler açısından da 2024 programı, farklılaştırma, zenginleştirme ve destekleme gibi yeni yaklaşımlarla öğrenme sürecini daha kişiselleştirilmiş ve gelişim odaklı hale getirmiştir. Bu farklılıklar, 2024 programının, okul dışı öğrenme ortamlarını da içerecek şekilde daha kapsamlı ve yenilikçi bir yaklaşım benimsediğini ortaya koymaktadır. Planların etkinlikleri ile ilgili bilgiler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.

2. 2013 ve 2024 Okul Öncesi Eğitim Programlarında Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinin Benzerlik ve Farklılık Açısından Karşılaştırılması (Etkinlik)

Öğrenme-Öğretme Karşılaştırma Yönü	2013	2024 (TYMM)
Öğretmen Rolü	- Çocuk merkezli, esnek, bireyselleştirilmiş, destekleyici, rehberlik edici	- Çocuk merkezli, esnek, bireyselleştirilmiş, destekleyici, rehberlik edici
Öğrenme Ortamları	- Blok merkezi - Dramatik oyun merkezi - Sanat merkezi - Kitap merkezi - Fen merkezi - Müzik merkezi	- Blok merkezi - Kitap merkezi - Erken okuryazarlık merkezi* - Müzik merkezi - Sanat merkezi - Matematik merkezi* - Fen merkezi - Dramatik oyun merkezi - Açık hava öğrenme merkezi*
Strateji/Yöntem/ Teknikler	- Oyun temelli öğrenme - Keşfederek öğrenme - Yaratıcı etkinlikler	- Farklılaştırma* - Zenginleştirme* - Destekleme*

Tablo 5'e göre, öğretmen rolü her iki programda da çocuk merkezli, esnek, bireyselleştirilmiş, destekleyici ve rehberlik edici bir yaklaşımla tanımlanmıştır. Öğrenme ortamları açısından, 2013 programında blok merkezi, dramatik oyun merkezi, sanat merkezi, kitap merkezi, fen merkezi ve müzik merkezi öne çıkarken, 2024 programı daha kapsamlı bir yapı sunarak erken okuryazarlık merkezi, matematik merkezi ve açık hava öğrenme merkezi gibi ek alanlar içermektedir. Strateji, yöntem ve teknikler açısından, 2013 programı oyun temelli öğrenme, keşfederek öğrenme ve yaratıcı etkinlikler üzerine odaklanırken, 2024 programı farklılaştırma, zenginleştirme ve destekleme stratejilerini de dahil ederek öğrenme süreçlerini çeşitlendirmeyi hedeflemektedir. Bu karşılaştırma, 2024 programının, öğrenme ortamlarının zenginleştirilmesi ve öğretim stratejilerinin genişletilmesi açısından 2013 programına göre daha kapsamlı bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

2013 ve 2024 Okul Öncesi Eğitim Programlarında Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Ögesinin Benzerlik ve Farklılıklarına Yönelik Bulgular

2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programlarında kullanılan ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin benzerlik ve farklılıklarına yönelik elde edilen bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.

2013 ve 2024 Okul Öncesi Eğitim Programlarında Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Ögesinin Benzerlik ve Farklılık Açısından Karşılaştırılması

Ölçme-Değerlendirme Ögesi	2013	2024
İnceleme Boyutu		
Ölçme / Değerlendirme Yaklaşımı	Çok Yönlü Değerlendirme	Beceri tabanlı olarak öğretimi destekleyici ve yapıcı geri bildirimler sağlayacak biçimde tasarlanmıştır.
Kavramlar	Kazanımlar Göstergeler	Öğrenme Çıktıları Alt Öğrenme Çıktıları
Ölçme Araçları ve Yöntemleri	Gelişim Gözlem Formu Gelişim Raporu Aylık Eğitim Planı Formatı Etkinlik Planı Formatı Kavramlara Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi Kazanım ve Göstergelere Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi	Beceri Gözlem Formu Aylık Değerlendirme Anekdote Kayıt Formu Portfolyo Ürün Değerlendirme Öğrenme Kanıtları (Değerlendirme) Beceri Edinim Raporu Aylık Plan Kontrol Çizelgesi Etkinlik Değerlendirme Soruları Informel Notlar

Tablo 6'ya göre, 2013 ve 2024 okul öncesi eğitim programları arasındaki ölçme ve değerlendirme yaklaşımları, kavramsal farklılıklar ve kullanılan araçlar açısından önemli değişiklikler göstermektedir. 2013 programı, çok yönlü değerlendirme yaklaşımını benimserken, 2024 programı beceri tabanlı öğretimi desteklemeyi ve yapıcı geri bildirimler sağlamayı hedeflemektedir. Kavramlar açısından 2013 programında kazanımlar ve göstergeler ön plandayken, 2024 programında öğrenme çıktıları ve alt öğrenme çıktıları vurgulanmıştır. Ölçme araçları ve yöntemleri bakımından ise 2013 programında Gelişim Gözlem Formu, Gelişim Raporu, Aylık Eğitim Planı Formatı, Etkinlik Planı Formatı gibi araçlar kullanılırken, 2024 programı daha geniş bir yelpazede ölçme araçları sunmaktadır. Bu araçlar arasında Beceri Gözlem Formu, Aylık Değerlendirme, Anekdote Kayıt Formu, Portfolyo Ürün Değerlendirme, Öğrenme Kanıtları (Değerlendirme), Beceri Edinim Raporu, Aylık Plan Kontrol Çizelgesi, Etkinlik Değerlendirme Soruları ve Informel Notlar bulunmaktadır. Bu durum, 2024 programının değerlendirme süreçlerinde daha detaylı ve yapılandırılmış bir yaklaşım sergilediğini ortaya koymaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, 2013 ve 2024 (TYMM) okul öncesi eğitim programları, yapısal özellikler ve programın ana unsurları olan hedefler, içerik, öğretim süreçleri ve ölçme-değerlendirme yöntemleri açısından karşılaştırılmıştır. Sonuçlar, 2024 programının 2013 programına göre daha geniş kapsamlı, beceri odaklı ve çok yönlü bir yapı sunduğunu ortaya koymaktadır. Her bir boyut ayrı ayrı ele alınarak açıklanmıştır.

Programlarda Yapı

Yapısal faktörler açısından değerlendirildiğinde, 2024 programı, sayfa sayısının belirgin artışı ve içerdiği değerler ile becerilerin genişletilmesi nedeniyle 2013 programına göre daha kapsamlı bir yapı sunmaktadır. Programın 354 sayfa gibi geniş bir içeriğe sahip olması, eğitimin niteliğini artırmaya yönelik daha ayrıntılı ve kapsamlı bir yaklaşım benimsendiğini göstermektedir. Ancak, sayfa sayısının artışı, bir eğitim programının niteliğini doğrudan artırmaz; programın kapsamının genişlemesi ve daha fazla ayrıntı sunulması, eğitimin çeşitli boyutlarının daha derinlemesine ele alınmasını sağlayabilir. Bu durum, programın öğrencilere ve öğretmenlere yönelik rehberlik etme kapasitesini artırarak, eğitim süreçlerinin daha sistematik bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunabilir.

Ancak burada dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta, nitelikli bir programın sadece geniş bir içeriğe sahip olmasından ziyade, bu içeriğin derinliği, uygulanabilirliği ve öğretim süreçlerinin bütüncül ve etkili bir şekilde tasarlanmasıdır. Programın teorik kısmının fazla olması, öğretmenler için uygulamada bazı zorluklar yaratabilir. Özellikle, kapsamlı teorik bilgilerin öğretmenler tarafından uygulanabilirliğinin zor görülmesi veya pratikte kullanılamaz bulunması, programın tüm potansiyelinin kullanılamamasına ve dolayısıyla eğitimin kalitesinin düşmesine neden olabilir. Ayrıca, fazla teorik içerik, öğretmenler üzerinde bir yük oluşturabilir ve uygulamada karşılaşılan zorluklarla

başta çıkmayı zorlaştırabilir. Bu nedenle, programın teorik kısmı ne kadar kapsamlı olursa olsun, bu bilgilerin öğretmenler tarafından anlaşılır ve uygulanabilir hale getirilmesi, eğitim programının etkinliği açısından kritik bir öneme sahiptir. Eğitim programlarının genellikle teorik ağırlıklı olduğunu, ancak öğretmenlerin uygulamayı daha öncelikli gördükleri için teorik boyutu göz ardı edebildiklerini (Ornstein ve Hunkins, 2017) çalışmalarında ifade etmişlerdir. Bu durum, öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığının önemine dikkat çekmektedir. Literatürde, öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığına dair farklı bulgular elde edilmiştir. Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığının yüksek düzeyde olduğu çalışmalarda belirtilirken (Süral ve Dedeşali, 2018; Saraçoğlu ve diğerleri, 2019; Çetinkaya ve diğerleri, 2019; Erdamar, 2020; Barut ve Gündoğdu, 2023), bu okuryazarlığın orta düzeyde olduğu da (Kahramanoğlu ve Saral, 2019) vurgulanmıştır. Bu bağlamda, 2024 programının başarısı, genişletilmiş içeriğin eğitim ortamlarına nasıl entegre edildiği ve bu doğrultuda eğitim çıktılarının nasıl geliştirildiği ile yakından ilişkili olduğunu söylemek mümkündür.

Programlarda Hedef ve kazanımlar

Genel amaçlar bakımından 2024 programı, 2013 programına göre daha kapsamlı hale gelmiştir. 2013 programında dört genel amaç yer alırken, 2024 programına bir ekleme yapılmış ve genel amaç sayısı beşe çıkarılmıştır. Yeni eklenen “Toplumsal hayata uyum sağlamalarını desteklemek” amacı, programın sosyal boyutunu güçlendirerek, çocukların toplumsal becerilerinin gelişimine odaklanmaktadır. Bu eklemeler, eğitimin sadece akademik başarıya değil, aynı zamanda çocukların sosyal uyum ve duygusal gelişimlerine de katkıda bulunmayı hedefleyen bir yaklaşımı benimsemektedir. Sosyal becerilerin çocukların yaşam başarısı üzerinde kritik bir rol oynadığını belirtmiştir, bu nedenle bu tür genişlemeler büyük önem taşımaktadır (Samancı ve Uçan, 2017).

Özel amaçlar açısından da 2024 programı, 2013 programına kıyasla daha geniş bir yapı sunmaktadır. 2013 programında 18 olan özel amaç sayısı, 2024 programında 26’ya yükselmiştir. Bu artış, programın kapsamının genişlediğini ve çocukların farklı beceri alanlarında gelişim göstermesine olanak tanıdığını göstermektedir. Özellikle, 2024 programındaki özel amaçlar, milli ve manevi değerlerle ilişkilendirilmiş beceriler, sosyal-duygusal öğrenme, açık hava eğitimi gibi çağdaş eğitim yaklaşımlarını vurgulamaktadır. Bu, programın sadece akademik beceriler değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal gelişimi de desteklemeyi amaçladığını ortaya koymaktadır.

Hedef ve kazanımlar açısından bakıldığında, 2013 ve 2024 okul öncesi eğitim programları arasında belirgin farklar göze çarpmaktadır. İlk olarak, 2024 programında adlandırma konusunda önemli bir değişiklik yapılmıştır. 2013 programında kullanılan “kazanım-gösterge” adlandırması, 2024 programında “öğrenme çıktısı-alt öğrenme çıktısı” olarak yeniden tanımlanmıştır. Hedef cümleleri açısından her iki programda da gözlemlenebilir ve ölçülebilir özelliklerin korunması, eğitimde somut hedeflerin önemine vurgu yapmaktadır. Gözlemlenebilir ve ölçülebilir hedefler, eğitim süreçlerinin etkinliğini artırır çünkü öğretmenlere net bir yol haritası sunar ve öğrencilerin öğrenme çıktıları üzerinde somut geri bildirimler vermelerine olanak tanır. Ayrıca, bu tür hedeflerin belirlenmesi, eğitim programlarının daha planlı ve odaklı olmasını sağlar. Bu yaklaşım, öğretim sürecinin sonuç odaklı bir şekilde yürütülmesini destekler, böylece öğrenci performansının objektif bir şekilde değerlendirilmesine katkıda bulunur (Sayan, 2015).

Kazanım ve öğrenme çıktısı sayıları açısından 2024 programı, 2013 programına kıyasla daha geniş ve çeşitli bir yapı sunmaktadır. 2013 okul öncesi eğitim programının kazanım ve göstergeler bakımından incelendiğinde (Tuğluk ve diğerleri, 2019) yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde ise, öğretmenlerin geri bildirimlerine dayanarak programın yeni kazanım ve göstergeler eklenerek revize edilmesi gerektiği (Köksal ve diğerleri, 2016) belirtilmiştir. 2024 programında, çeşitli öğrenme alanlarında belirlenen öğrenme çıktıları ve alt öğrenme çıktıları, programın çocukların çok yönlü gelişimini desteklemeyi amaçladığını göstermektedir. Bu çeşitlilik, çocukların bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel alanlardaki gelişimlerini daha kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Kazanım ve öğrenme çıktılarının çeşitliliğinin, öğrenci başarısını artırmada ve farklı öğrenme stillerine sahip çocuklara daha iyi hitap etmede etkili olduğunu vurgulamaktadır. Öğrencilerin öğrenme sürecinde kazanacakları bilgi, beceri ve alışkanlıkları içeren kazanımlar, onların öğrenme alanlarındaki gelişimini destekleyen temel unsurlardır (Gündüz ve Şimşek, 2014).

Programlarda İçerik

2013 ve 2024 okul öncesi eğitim programları karşılaştırıldığında, kazanım ve öğrenme çıktılarının fiil ifadeleri açısından her iki programda da geniş zaman kullanıldığı görülmektedir. Bu kullanım, öğrencilerin edinimlerini sürekli bir süreç olarak vurgulamayı amaçlamakta ve bu kazanımların kalıcılığını artırmaya yönelik bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Gelişim alanları ve alan becerileri bakımından ise 2013 programı bilişsel, dil, sosyal-duygusal, motor gelişim ve öz bakım becerilerini içeren beş ana gelişim alanına odaklanırken, 2024 programı bu alanları daha spesifik alt alanlara ayırarak Türkçe, matematik, fen, sosyal, hareket ve sağlık, sanat ve müzik gibi daha geniş bir yelpazede alan becerilerini ön plana çıkarmaktadır. Bu yapı, çocukların çok yönlü gelişimini desteklemeyi hedeflemektedir. Eğitim ortamlarında çok yönlü gelişimi destekleyen bir model, gelişimsel olarak uygun programın temelini teşkil etmektedir (Dodge ve diğerleri, 2002).

Okuryazarlık becerileri açısından, 2013 programında yalnızca erken okuryazarlık becerilerine yer verilmişken, 2024 programı bilgi, dijital, görsel, kültürel, vatandaşlık, veri ve sürdürülebilirlik gibi günümüz dünyasında önemli olan çeşitli okuryazarlık becerilerini içermektedir. Bu durum, öğrencilerin ihtiyaç duyduğu çok yönlü okuryazarlık becerilerini kazanmalarına olanak tanımaktadır. Değerler boyutunda ise 2013 programı az sayıda kültürel ve evrensel değeri (adalet, aile bütünlüğü, saygı, sevgi vb.) içermektedirken, 2024 programı daha geniş bir yelpazede 20 farklı değere (merhamet, özgürlük, sabır, tasarruf, vatanseverlik vb.) yer vererek, daha kapsamlı bir yaklaşımı benimsemiştir.

Tutumlar ve eğilimler bakımından 2013 programı, sorumluluk bilinci, estetik değerlere saygı, çevre bilinci gibi alanlarla sınırlı bir yapı sunarken, 2024 programı bu yelpazeyi genişleterek bireysel ve entelektüel eğilimleri de kapsayan daha çeşitli tutum ve eğilimleri içermektedir. Kavramlar açısından ise her iki programda da belirgin bir değişiklik olmamış, 2013 programında yer alan kavramlar (renk, geometrik şekil, boyut, miktar, zaman vb.) korunarak 2024 programında da yer bulmuştur. Bu durum, temel kavramların eğitim programında sürekli olarak vurgulandığını ve öğrencilerin bu kavramlar üzerinden gelişimlerinin desteklendiğini göstermektedir.

Programlarda Öğrenme-Öğretme Süreci

2013 ve 2024 okul öncesi eğitim programlarının öğrenme-öğretme süreçleri karşılaştırıldığında, her iki programın da plan isimleri, plan alt bölümleri, ölçme ve değerlendirme yaklaşımları ile diğer plan kavramları açısından benzerlikler ve farklılıklar içerdiği görülmektedir. 2013 programında “Aylık Eğitim Planı” ve “Günlük Eğitim Akışı” kullanılmaktayken; 2024 programında ise bu plan isimlerine ek olarak “Okul Dışı Öğrenme Etkinliği Planı” gibi yeni bir plan türü eklemiştir. 2024’te birçok yeni kavramın plan bölümlerine eklendiği görülmektedir. Her iki programda da öğretmen rolü, çocuk merkezli, esnek, bireyselleştirilmiş, destekleyici ve rehberlik edici bir yaklaşım olarak tanımlanmıştır. Ancak 2024 programında, öğretmenlerin bu rolleri yerine getirirken daha fazla çeşitlendirilmiş ve zenginleştirilmiş stratejiler kullanmaları teşvik edilmektedir. Bu, öğretmenlerin öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına daha etkin bir şekilde yanıt vermelerine olanak tanımaktadır. 2013 programında öğrenme ortamları blok merkezi, dramatik oyun merkezi, sanat merkezi, kitap merkezi, fen merkezi ve müzik merkezi gibi alanları içerirken, 2024 programı bu alanlara ek olarak erken okuryazarlık merkezi, matematik merkezi ve açık hava öğrenme merkezi gibi yeni ortamlar eklemiştir. Bu eklemeler, öğrencilerin çeşitli öğrenme deneyimleri yaşamalarını ve farklı alanlarda beceriler geliştirmelerini desteklemektedir. 2013 programı, öğrenme süreçlerinde oyun temelli öğrenme, keşfederek öğrenme ve yaratıcı etkinlikler gibi stratejilere odaklanırken, 2024 programı bu stratejilere ek olarak farklılaştırma, zenginleştirme ve destekleme gibi modern öğretim yaklaşımlarını da içermektedir. Bu stratejiler, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik daha esnek ve kişiselleştirilmiş öğrenme fırsatları sunmaktadır. 2013 ve 2024 okul öncesi eğitim programlarının ölçme ve değerlendirme süreçleri incelendiğinde, her iki programın da ölçme-değerlendirme yaklaşımı, kullanılan kavramlar ve ölçme araçları ve yöntemleri açısından benzerlikler ve farklılıklar içerdiği görülmektedir.

Programlarda Ölçme / Değerlendirme

2013 programında ölçme ve değerlendirme süreci çok yönlü bir değerlendirme yaklaşımına dayanmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin farklı gelişim alanlarında elde ettikleri kazanımları kapsamlı bir şekilde değerlendirirken, programın genel etkinliğini ve öğretmenlerin performansını da göz önünde bulundurur. 2024 programı ise bu yaklaşımı bir adım ileriye taşıyarak beceri tabanlı bir değerlendirme sistemini benimsemiş ve yapıcı geri bildirimlere odaklanmıştır. Bu, öğrencilerin gelişim süreçlerini daha yakından izlemeyi ve onlara yönelik bireysel geri bildirimler sağlayarak

öğrenme süreçlerini desteklemeyi amaçlamaktadır. 2013 programında yer alan kavramlar 2024 programında da korunmuştur. Bu kavramlar, öğrencilerin belirli gelişim alanlarındaki performanslarını değerlendirmek için kullanılan kriterleri ifade etmektedir. 2013 programında kullanılan ölçme araçları ve yöntemleri arasında Gelişim Gözlem Formu, Gelişim Raporu, Aylık Eğitim Planı Formatı ve Etkinlik Planı Formatı gibi araçlar bulunmaktadır. Bu araçlar, öğrencilerin gelişim süreçlerini ve eğitim planlarının uygulanabilirliğini izlemek için kullanılmaktadır. 2024 programı ise bu araçları daha geniş bir yelpazede sunarak Beceri Gözlem Formu, Aylık Değerlendirme, Anekdot Kayıt Formu, Portfolyo Ürün Değerlendirme, Öğrenme Kanıtları (Değerlendirme) ve Beceri Edinim Raporu gibi daha çeşitli ve detaylı ölçme araçlarını eklemiştir. Bu araçlar, öğrencilerin bireysel beceri gelişimlerini izlemek, öğrenme çıktılarının kalitesini değerlendirmek ve öğretim süreçlerinin etkinliğini artırmak amacıyla kullanılmaktadır.

Genel anlamda bu araştırmada, 2013 ve 2024 okul öncesi eğitim programları yapısal özellikler, hedefler, içerik, öğretim süreçleri ve ölçme-değerlendirme yöntemleri açısından kapsamlı bir şekilde karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgular, 2024 programının 2013 programına kıyasla daha geniş kapsamlı, beceri odaklı ve çok yönlü bir yapı sunduğunu göstermektedir. 2024 programı, eğitim sürecinde modern pedagojik yaklaşımları benimseyerek öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına daha esnek ve etkili bir şekilde yanıt verecek şekilde tasarlanmıştır. Bu program, dijital ve kültürel okuryazarlık gibi çağdaş becerilere vurgu yaparak, öğrencilerin 21. yüzyıl becerileriyle donatılmasını hedeflemektedir. Bu bağlamda, 2024 okul öncesi eğitim programı, sadece akademik becerilerin değil, aynı zamanda sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimin de desteklendiği bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır. Programın içerik, hedef ve değerlendirme yöntemlerindeki yenilikler, öğrencilerin daha kapsamlı bir öğrenme deneyimi yaşamasını hedeflemektedir.

Bununla birlikte, bu yeniliklerin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için öğretmenlerin program okuryazarlığına yönelik becerilerinin artırılması ve uygulama sürecinde karşılaşılan zorlukların çözülmesi büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığının artırılmasına yönelik çalışmaların, bu tür zorlukların üstesinden gelmede önemli bir rol oynayabileceği vurgulanmıştır (Ornstein ve Hunkins, 2017). Bu doğrultuda, 2024 programının Türkiye'deki okul öncesi eğitiminin niteliğini artırma potansiyeline sahip olduğu ve bu potansiyelin etkin bir şekilde hayata geçirilebilmesi için hem teorik hem de pratik anlamda güçlü bir destek sisteminin oluşturulması gerektiği sonucuna varılabilir.

Sonuç olarak, 2024 programının Türkiye'deki okul öncesi eğitiminin niteliğini artırma potansiyeline sahip olduğu görülmektedir. Ancak, bu potansiyelin etkin bir şekilde hayata geçirilebilmesi için hem teorik hem de pratik anlamda güçlü bir destek sisteminin geliştirilmesi gerekmektedir. Gelecekteki araştırmaların, öğretmenlerin programı uygulama sürecinde karşılaştıkları zorlukların çözümüne yönelik stratejiler geliştirmeye odaklanması, programın etkili bir şekilde uygulanmasını ve istenen eğitim çıktılarının elde edilmesini destekleyebilir.

2024 TYMM Okul Öncesi Eğitim Programı henüz uygulamaya alındığından dolayı bu programın uygulamasındaki durumunu incelemek için dönem sonundan başlamak üzere izleme ve değerlendirme çalışmaları yapılabilir. Yine TYMM programına ilişkin öğretmen, okul idarecileri ve diğer paydaş görüşleri ele alınabilir.

Kaynakça

- Barut, C. ve Gündoğdu, K. (2023). Öğretmenlerin program okuryazarlık düzeyleri ve eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişki. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(37)*, 198-217. <https://doi.org/10.35675/befdergi.1213781>
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş. ve Çakmak, E. K. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Yayınları.
- Çelebi, N., ve Kazancı, E. (2021). Cumhuriyet dönemi eğitim politikaları ve yabancı eğitim uzmanlarının eğitimdeki etkileri (1923-1960). *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(4)*, 198-218.
- Çetinkaya, S., ve Tabak, S. (2019). Öğretmen adaylarının eğitim programı okuryazarlık yeterlilikleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38(1)*. <https://doi.org/10.7822/omuefd.535482>
- Çobanoğlu, R., ve Yıldırım, A. (2021). Türkiye'de program geliştirme çalışmaları: Cumhuriyet'in ilanından günümüze tarihsel bir analiz. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 19(2)*, 810-830.
- Çolakoğlu, M., ve Gökben, A. G. (2017). Türkiye'de eğitim fakültelerinde FeTeMM (STEM) çalışmaları. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi, 2(2)*, 46-69.

- Demirel, Ö. (1992). Türkiye'de program geliştirme uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7).
- Demirel, Ö. (2007). *Eğitimde program geliştirme: Kuramdan uygulamaya*. Pegem Yayınları.
- Demirel, Ö. (2020). *Kuramdan Uygulamaya Program Geliştirme*. Pegem A Yayıncılık. <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.75799>
- Dodge, D. T., Colker, L. J., & Heroman, C. (2002). *The Creative Curriculum for Preschool*. Teaching Strategies.
- Erdamar, F. S. (2020). Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık algıları ve ilkökul yöneticilerinin öğretmenlerin program okuryazarlık becerisine yönelik algılarının ilerlemeci felsefe bağlamında analizi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gözütok, D. (2003). Türkiye'de program geliştirme çalışmaları. *Milli Eğitim Dergisi*, (160), 44-64.
- Gürol, M., Bavlı, B., ve Bakış, T. (2015). Eğitim politikaları bağlamında eğitim programlarının değerlendirilmesi. A. Gümüş (Ed.), *Türkiye'de eğitim politikaları* (s. 351-367). Nobel Yayın Dağıtım.
- Gündüz, O., ve Şimşek, T. (2014). *Uygulamalı konuşma eğitimi el kitabı*. Grafiker Yayınları.
- Kahramanoğlu, R. (2019). Öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlığına yönelik yeterlik düzeyleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(65), 827-840. <https://doi.org/10.17719/jisr.2019.3495>
- Kırkıç, K. A. (2022). Yenilikçi okulların geleceği. *Yenilikçi okullarda öğrenme ve öğretim* (s.325).
- Köksal, O., Dağal, A. B., Duman, Ö. A., ve Öğretmeni, A. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *International Journal of Social Science*, 46(4), 379-394.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. <http://tegm.meb.gov.tr/www/yenilenen-ogretim-programlari/icerik/136>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2024). *Okul öncesi eğitim programı*. <https://gorusoneri.meb.gov.tr/>
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2017). *Curriculum: Foundations, principles, and issues* (7th ed.). Pearson.
- Samancı, O., ve Uçan, Z. (2017). Çocuklarda sosyal beceri eğitimi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 281-288.
- Saracaloğlu, A. S., Madran, F., ve Altın, M. (2019). Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığının incelenmesi. III. Uluslararası Öğretmen Eğitimi ve Akreditasyon Kongresi. Ankara: TED Üniversitesi ve EPDAD.
- Saral, N. Ç. (2019). Türkiye'deki İngilizce öğretmenlerinin öğretim programı okuryazarlıklarının incelenmesi [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Sayan, H. (2015). Eğitim ve öğretmen. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 585-596.
- Serdaroğlu, H. U., ve Bekir, H. (2024). Okul öncesi eğitim programında güncellemeler. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 1-29.
- Süral, S., ve Dedeşali, N. C. (2018). Study of curriculum literacy and information literacy levels of teacher candidates in department of social sciences education. *European Journal of Educational Research*, 7(2), 303-317. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.7.2.303>
- Tuğluk, M. N., ve Özkan, B. (2019). MEB 2013 okul öncesi eğitim programının 21. yüzyıl becerileri açısından analizi. *Temel Eğitim*, 1(4), 29-38.
- Ulubey, Ö., ve Aykaç, N. (2005). Türkiye Cumhuriyetin ilanından 2005'e eğitim felsefelerinin ilkökul programlarına yansımaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1173-1202.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. bs.). Seçkin Yayıncılık.

Etik Beyan ve Etik Kurul Onayı

Bu çalışmada bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuştur.

Bu araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 25.10.2024 tarihli 2024-985 sayılı izniyle yürütülmüştür.

Yazarların İşbirliği Oranı

Çalışmayı 1. Yazar %60, 2. Yazar %20 ve 3. Yazar %20 oranında yürütmüştür.

Giriş, Bulgular, Tartışma ve Sonuç bölümünü 1. yazar, Yöntem bölümünü 2. Yazar ve Kaynakça bölümünü 3. yazar hazırlamıştır.